

ה ר ב נ ו ת ה ר א ש י ת ל י ש ר א ל THE CHIEF RABBINATE OF ISRAEL

ועדת השמיטה

יום שני י' שבט תשס"ז
29/01/07

בס"ד

לחקלאי ישראל,

שלום רב,

חוזר שמיטה מספר 1

בשנה הבאה – שנת תשס"ח – תחול שנת השמיטה (שנת תשס"ח מתחילה ב-13/9/07 ומסתיימת בסוף ספטמבר 2008).

החוזר שלהלן הינו חוזר הדרכה ראשון, שמגמתו להסביר את נושא כשרות התוצרת החקלאית בשנת השמיטה והוא נועד לסייע לכם להתארגן באופן נכון ומבעוד מועד לקראת שנת השמיטה.

נציג מטעם הרבנות הראשית ישמח להגיע לכל אחד מכם לצורך הדרכה, עצה וסיוע בהתארגנות נכונה לקראת שנת השמיטה, כדי להבטיח שהתוצרת החקלאית שתגודל בשנת השמיטה תוכל להיות משווקת בשווקים הכשרים בארץ או בחו"ל.

1. מהי שנת השמיטה?

בתורה נאמר כי שנה אחת בכל מחזור של שבע שנים הינה שנת שבתון, בה נאסר עלינו לעבד את האדמה, ועל בעלי האדמה נאסר לנהוג ביבול האדמה כברכושם הפרטי.

2. טעמה של מצוות השמיטה:

מצווה זו לא נועדה לנתק אותנו מהארץ ומעבודת אדמתה, אלא להיפך, לחבר אותנו בחיבור עמוק ושורשי לארץ ישראל. שנת השמיטה – שנת השבתון – מלמדת אותנו שאנו חיים בארץ קדושה ומיוחדת, שאיננה כשאר הארצות שאין באדמתם וביבולם כל קדושה, ובעליהם יכולים לעשות בה כרצונם, והיא משרישה בתוכנו את הידיעה כי ארץ זו שייכת לבורא עולם, שזיכה אותנו בזכות הגדולה והמחייבת לשבת על אדמתו, וישיבה זו בארצו ובאדמתו של בורא עולם צריכה להקרין על התנהגותנו לא רק בשנת השמיטה, אלא בכל עת ובכל שעה שזוכים אנו לשבת ולחיות בארץ ישראל.

ה ר ב נ ו ת ה ר א א ש י ת ל י ש ר א ל THE CHIEF RABBINATE OF ISRAEL

ועדת השמיטה

3. שמירת השמיטה כהלכתה:

א. כל חקלאי היכול לקיים את מצוות השמיטה כהלכתה, דהיינו, לא לעבד כלל את אדמתו בשנה זו ולהפקיר את היבול הגדל מאליו בשדה ובכרם – יבורך, ואשריו שזוכה לקיים מצווה גדולה וחשובה כמצוות השמיטה כהלכתה וכמאמרה, ועליו קראו חכמים את הפסוק בתהילים "ברכו ה' מלאכיו גיבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו".

ב. אוצר בית דין:

חקלאים הרוצים לקיים את מצוות השמיטה כהלכתה, אך זקוקים לפרנסה בשנת השמיטה, יכולים להצטרף למסגרת הנקראת "אוצר בית דין", המופעלת לגבי מטעים או גידולים אחרים שנזרעו לפני השמיטה (מסגרת אוצר בית דין איננה מאפשרת זריעה בשמיטה). משמעותה של מסגרת זו היא שבעלי האדמות מפקירים את אדמתם ומוסרים את הטיפול באדמתם לידי נציגי הציבור (בית הדין) אשר מטפלים באדמות בשם הציבור, שאמור ליהנות מיבול האדמה המופקר, באופן המותר על פי ההלכה.

בית הדין, כנציג הציבור, שוכר לצורך הטיפול במטעים ובשדות שברשותו את בעלי הקרקעות ואת ציודם ומערכותיהם כדי שהם יטפלו באדמות בשליחותו ומטעמו. בית הדין עושה באמצעות שלוחיו את כל הנחוץ על מנת שהציבור אכן יוכל ליהנות מהיבול שיתקבל. כך הופכים החקלאים בשנת השמיטה מבעלים עצמאיים לשכירי בית הדין והם מקבלים את שכרם ואת דמי השימוש בציודם בהתאם לסיכום המוקדם שנעשה עמם, והיבול מחולק לציבור בתמורה להשתתפותו בהוצאות בית הדין, הוצאות המורכבות מסך כל התחייבויותיו הכספיות של בית הדין הנובעות מהטיפול בגידולים.

ג. מצעים מנותקים

אפשרות נוספת לעבוד בשנת השמיטה בחקלאות מבלי לפגוע במצוות השמיטה היא ע"י עיבוד גידולים שאינם מחוברים לאדמה. זאת, מכיוון שצווי התורה הוא שהאדמה תשבות בשנה השביעית. לכן, מותר לגדל גידולים חקלאיים בתוך עציצים אטומים, או בתוך מים המנותקים מהאדמה. במסגרת זו מגדלים גידולי ירקות שונים במצע המנותק מהקרקע.

ד. גבולות הארץ לעניין שמיטה:

ישנם אזורים בארץ בהם לא חלים דיני השמיטה מכיוון שהם לא היו בתוך גבולות הארץ המתוארים במקרא, עליהם חלה המצווה. לכן למשל, יש אפשרות לעבד את

ה ר ב נ ו ת ה ר א ש י ת ל י ש ר א ל THE CHIEF RABBINATE OF ISRAEL

ועדת השמיטה

האדמות בדרום הערבה. לגבי מיקום הגבול המדויק ישנם דעות שונות שאין זו המסגרת לפרטם.

חקלאי המעוניין להצטרף לאחת מדרכי שמירת השמיטה הללו, או חקלאי המעוניין להגדיל את מכסת גידוליו בשנה השישית על חשבון השנה השביעית, או חקלאי המעוניין לאסס חלק מהתוצרת לצורך השנה השביעית – יוכל לפנות אלינו בבקשה לסיוע בהדרכה ובעצה.

4. הפקעת חיובי השמיטה באמצעות מכירת הקרקעות:

קיימת גם דרך הלכתית להפקיע מהקרקעות חלק מאיסורי השביעית וחובותיה, באמצעות מכירת הקרקע לגוי, שאיננו מחויב במצוות. דרך זו המוכרת בשם "היתר המכירה", איננה דרך המלך, והיא דרך המיועדת רק למקרים בהם אין אפשרות לשמור את השמיטה כהלכתה, ולמקרים שאין דרכים אלטרנטיביות להתפרנס בשנת השמיטה.

"היתר המכירה" איננו הפתרון המועדף מאחר שאין הסכמה על כך שאדמת גוי פטורה מכל דיני השביעית. להיפך הוא הנכון, רובם המוחלט של הפוסקים סבורים כי אסור ליהודי לזרוע ולעבוד בקרקע המכורה לגוי. גם עצם מכירת הקרקעות לגוי הינה פעולה בעייתית מאוד, הן מהבחינה המשפטית והחוקית, והן מהבחינה ההלכתית.

לפיכך, במקרים בהם הדבר יתאפשר, תתבצע מכירה של הגידולים בלבד, באופן שיפקיע את קדושת ה**יבול** שיתקבל, ויאפשר לסחור ביבול באופן דומה לשאר השנים, אך הקרקע לא תימכר והיא תישאר בקדושתה. משמעות הדבר היא שאיסורי המלאכה יישארו בעינם, ויהיה צורך להקפיד לבצע את כל המלאכות הנחוצות לפני שנת השמיטה, כשבשנת השמיטה עצמה יהיה מותר לבצע רק את המלאכות ההכרחיות לצורך מניעת הפסד יבול הפירות. במקרים מסוימים, יותר לבצע פעולות מסוימות על ידי גוי, או בדרך שינוי משאר השנים.

5. למי מיועד "היתר המכירה"?

כאמור, מכירת האדמה או גידוליה מיועדת רק למקרים של שעת הדחק. לפיכך, חקלאים שזקוקים לצורך פרנסתם לעבד את אדמותיהם בשמיטה, ואינם יכולים לפעול בדרכים המועדפות המוזכרות לעיל, מתבקשים לפנות לרבנות הראשית על מנת להסדיר את היתר המכירה עבורם.

6. כיצד מתבצע "היתר המכירה"?

הפניה לרבנות הראשית, תעשה ע"י מילוי טופס פרטים, ולאחר מכן יערך מפגש עם נציגי הרבנות הראשית על מנת לבדוק את הצורך בביצוע המכירה, ועל מנת לנסות לצמצמה למינימום ההכרחי. במקרה ויתברר כי אין פתרון אלטרנטיבי מלבד שימוש ב"היתר

הרבנות הראשית לישראל THE CHIEF RABBINATE OF ISRAEL

ועדת השמיטה

המכירה", תיבדק הבעלות על הקרקעות והבעלות על הגידולים אותם רוצים למכור, על מנת שיהיה אפשר להחתיים את בעלי הקרקעות והגידולים על ההרשאות הנדרשות לצורך ביצוע המכירה.

מכיוון שכאמור המכירה מתירה רק את המלאכות הנחוצות וההכרחיות, תינתן במעמד המכירה הדרכה והנחיה הלכתית בכל הנוגע למותר ולאסור לעשות בשנת השמיטה בקרקע המכורה לגוי.

אנו מצרפים טופס פרטים אותו נבקש למלא ולהחזירו אלינו לרבנות הראשית לישראל רחוב ירמיהו 80 בנין יהב ירושלים 91360 (עבור ועדת השמיטה – לשכת הרב הראשי לישראל – הרה"ג י. מצגר שליט"א). מספר הפקס - 02-5377872 וכתובת המייל rabbia@rabbinate.gov.il

בברכה,

הרב זאב וייטמן
יו"ר ועדת השמיטה

הרבנות הראשית לישראל THE CHIEF RABBINATE OF ISRAEL

ועדת השמיטה

לכבוד
ועדת השמיטה
לשכת הרב הראשי לישראל
הרב יונה מצגר שליט"א
הרבנות הראשית לישראל

שלום רב,

הנדון: הכנות לשנת השמיטה למגדל/ישוב

אבקש לתאם פגישה לצורך מתן אינפורמציה נוספת לאפשרויות שמירת שנת השמיטה
כהלכה בגידולים הבאים (נא לפרט):

1. _____
2. _____
3. _____

להלן גידולים שמתוכננים להיזרע בשביעית:

סוג הגידול	מועדי זריעה וקטיף צפויים	מיקום גאוגרפי	גוש חלקה	גודל השטח	אופי השטח (שטח פתוח, חממה, בית רשת, וכו')	מעמד השטח (אדמות מנהל בחכירה, שכירות משנה, פרטי, וכד')

הרבנות הראשית לישראל THE CHIEF RABBINATE OF ISRAEL

ועדת השמיטה

להלן גידולים הנזרעים קודם השמיטה אך נקטפים ומשווקים בשמיטה:

סוג הגידול	מועדי זריעה וקטיף צפויים	מיקום גאוגרפי	גוש חלקה	גודל השטח	אופי השטח (שטח פתוח, חממה, בית רשת, וכו')	מעמד (אדמות, שכירות, פרטי, וכד')	השטח מנהל

להלן נתונים לגבי מטעי פרי:

סוג הגידול	מלאכות מתוכננות לשמיטה	מיקום גאוגרפי	גוש חלקה	גודל השטח	מעמד השטח (אדמות, שכירות, פרטי, וכד')

שם רב אזורי עמו נמצאים בקשר (אם יש) _____

איש קשר (שם וטלפון) _____

כתובת _____

כתובת אימייל _____

מספר פקס _____